PIERWSZA ŁAWKA · EGZAMIN ÓSMOKLASISTY 2027 · POWTÓRKA TEMATYCZNA · JĘZYK POLSKI · KLASA 8

Dział 2. Środki stylistyczne i odbiór tekstu literackiego

Środki stylistyczne (epitet, porównanie, przenośnia, uosobienie, ożywienie, apostrofa, wyliczenie, pytanie retoryczne, wykrzyknienie, powtórzenie, anafora, zdrobnienie, zgrubienie, onomatopeja, neologizm, archaizm, symbol, alegoria, ironia, kontrast) i ich funkcje; podmiot liryczny, adresat, sytuacja liryczna, nastrój; rym, wers, strofa, refren; interpretacja wiersza i fragmentu z domeny publicznej. Sześć kart pracy: teoria z przykładami, ćwiczenia, utrwalenie, zastosowanie i dwa równoległe sprawdziany – z pełnym kluczem odpowiedzi.

Karta	Temat	Zadania
1	**Środki stylistyczne i odbiór tekstu literackiego – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka	4 zad. 13 pkt
2	**Środki stylistyczne i odbiór tekstu literackiego – ćwiczenia podstawowe** Sprawdzam, czy rozumiem podstawy	4 zad. 11 pkt
3	**Środki stylistyczne i odbiór tekstu literackiego – utrwalenie** Zadania o wyższym poziomie trudności	4 zad. 15 pkt
4	**Środki stylistyczne i odbiór tekstu literackiego – w praktyce** Tekst, źródło, doświadczenie lub sytuacja z życia	4 zad. 15 pkt
5	**Sprawdzian: Środki stylistyczne i odbiór tekstu literackiego – grupa A** 45 minut · 14 pkt	7 zad. 14 pkt
6	**Sprawdzian: Środki stylistyczne i odbiór tekstu literackiego – grupa B** 45 minut · 14 pkt	7 zad. 14 pkt

JAK KORZYSTAĆ Z ZESTAWU

- Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości z działu i pokazuje przykłady rozwiązane krok po kroku.
- Karty 2–4 to zadania w formule egzaminu ósmoklasisty 2027: zamknięte (wybór, prawda/fałsz, dobieranie) i otwarte.
- Karty 5 i 6 to równoległe sprawdziany (grupa A i B) z tą samą punktacją.
- Na końcu jest klucz z przykładowymi odpowiedziami i zasadami oceniania zadań otwartych w stylu CKE.
- Osobny plik „Powtórka” zbiera reguły, typowe błędy i szybki test „Sprawdź się”.

Materiał oryginalny. Podstawa programowa 2017 w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 996), formuła egzaminu ósmoklasisty 2027. Pisownia według zasad od 1.01.2026. Wymagania: VII–VIII I.1.4, I.1.6, I.1.8; IV–VI I.1.4, I.1.6, I.1.9, I.1.14, I.1.15, I.1.16. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Środki stylistyczne i odbiór tekstu literackiego – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 13 pkt

PRZYPOMNIJ SOBIE

Środek	Jak go rozpoznać	Przykład
epitet	określa rzeczownik, zwykle przymiotnik	*błękitny Niemen*
porównanie	zestawia dwie rzeczy słowami *jak, jakby, niby, niczym*	*ty jesteś jak zdrowie*
przenośnia (metafora)	wyrazy w znaczeniu niedosłownym	*morze wspomnień*
uosobienie	rzecz lub zwierzę czuje i działa jak człowiek	*wiatr płakał pod oknem*
ożywienie	rzecz zachowuje się jak istota żywa (nie człowiek)	*burza warczała nad miastem*
apostrofa	zwrot do kogoś lub czegoś	*Litwo! Ojczyzno moja!*
pytanie retoryczne	pytanie, na które nie oczekuje się odpowiedzi	*Kto by nie tęsknił?*
anafora	powtórzenie na początku kolejnych wersów	*Tam… / Tam…*
onomatopeja	wyraz naśladuje dźwięk	*szu-szu, bęc*
neologizm	nowo utworzony wyraz	*chmurnowłosy*
archaizm	dawny, dziś nieużywany wyraz lub forma	*wszytki, zniknienie*

- **Symbol i alegoria.** Symbol ma wiele znaczeń, trzeba je odczytać z kontekstu (np. latarnia w *Latarniku* – samotność, obowiązek, ale i światło dla innych). Alegoria ma jedno, ustalone znaczenie (waga – sprawiedliwość, kotwica – nadzieja). **Ironia** – mówimy coś, a mamy na myśli odwrotność. **Kontrast** – zestawienie przeciwieństw (dawniej – teraz, gwar – cisza).
- **Kto mówi w wierszu?** Podmiot liryczny to „ja" wiersza – nie zawsze autor. Adresat – ten, do kogo podmiot mówi. Sytuacja liryczna – kto, do kogo, w jakich okolicznościach mówi. Liryka bezpośrednia: podmiot mówi o sobie (*ja*); liryka zwrotu do adresata: *ty*; pośrednia: opis bez „ja".
- **Budowa wiersza.** Wers – jedna linijka. Strofa – grupa wersów oddzielona odstępem. Rym – podobne brzmienie końcówek wersów. Refren – powtarzany wers lub strofa.
- **Funkcja środka – najważniejsze na egzaminie.** Samo nazwanie środka to zwykle za mało. Dopisz, **po co** go użyto: podkreśla uczucia, buduje nastrój, ożywia opis, zwraca uwagę, oddaje dźwięk, wywołuje śmiech.

PRZYKŁADY Z WYJAŚNIENIEM

Przykład 1. Jaki środek stylistyczny jest w wersie *Litwo! Ojczyzno moja! ty jesteś jak zdrowie* i jaką pełni funkcję?
Apostrofa (zwrot do Litwy) i porównanie (*jak zdrowie*). Porównanie pokazuje, że wartość ojczyzny, tak jak zdrowia, docenia się dopiero po jej utracie – wyraża tęsknotę emigranta.

Przykład 2. Kto jest podmiotem lirycznym, a kto adresatem w *Trenie VIII*?
Podmiot liryczny to ojciec po stracie córki (mówi „w domu moim"), adresatem jest zmarła córka – Orszula (*Moja droga Orszulo*).

Przykład 3. Na czym polega kontrast w wersie *Pełno nas, a jakoby nikogo nie było*?
Zestawiono pełny dom (wiele osób) z poczuciem pustki – jedna dziecięca obecność znaczyła więcej niż wszyscy razem.

ZADANIA

Zadanie 1. Połącz przykład ze środkiem stylistycznym. Wpisz literę. ___ / 4 pkt

1. *zegar mruczał w kącie jak kot*	a) onomatopeja
2. *Hej, wy, góry!*	b) wyliczenie epitetów
3. *stare, skrzypiące, ciemne schody*	c) apostrofa
4. *trach! – pękła gałąź*	d) porównanie

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Zadanie 2. W którym przykładzie jest uosobienie? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. *Szliśmy przez miasto.*

B. *W mieście mieszka milion osób.*

C. *Miasto westchnęło i zgasiło światła.*

D. *Miasto było duże i szare.*

Zadanie 3. Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe. ___ / 4 pkt

1. Wers to jedna linijka wiersza.	**P**	**F**
2. Podmiot liryczny jest zawsze tą samą osobą co autor.	**P**	**F**
3. Refren to powtarzany fragment wiersza.	**P**	**F**
4. Pytanie retoryczne wymaga od czytelnika odpowiedzi.	**P**	**F**

Zadanie 4. Uzupełnij zdania nazwami środków stylistycznych. ___ / 4 pkt

1. Wyraz *domeczek* to _____.
2. Wyraz *psisko* to _____.
3. Wyrazy *bęc*, *kra-kra* to _____.
4. Wyraz *wszytki* u Kochanowskiego to _____.

Środki stylistyczne i odbiór tekstu literackiego – ćwiczenia podstawowe

Sprawdzam, czy rozumiem podstawy

KARTA 2/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 11 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj fragment i wykonaj zadania. ___ / 5 pkt

Jan Kochanowski, Tren VIII (fragment)

Wielkieś mi uczyniła pustki w domu moim,
Moja droga Orszulo, tym zniknienim swoim.
Pełno nas, a jakoby nikogo nie było:
Jedną maluczką duszą tak wiele ubyło.

Jan Kochanowski, *Tren VIII*, w: *Treny*, wolnelektury.pl (domena publiczna); *zniknienie* – dawn. zniknięcie, śmierć

1.1. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

W wersie *Moja droga Orszulo* zastosowano…

A. zgrubienie.
B. neologizm.
C. onomatopeja.
D. apostrofa.

1.2. Na podstawie tekstu oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe. ___ / 3 pkt

1. Podmiot liryczny mówi o pustce w swoim domu.	**P**	**F**
2. Fragment ma nastrój radosny.	**P**	**F**
3. Wyraz *maluczką* jest zdrobnieniem.	**P**	**F**

1.3. Wyjaśnij sens wersu *Jedną maluczką duszą tak wiele ubyło*. ___ / 1 pkt

Zadanie 2. Połącz pojęcie z wyjaśnieniem. Wpisz literę. ___ / 4 pkt

1. symbol
2. alegoria
3. ironia
4. kontrast

a) zestawienie przeciwieństw
b) mówienie odwrotnie, niż się myśli
c) znak o jednym ustalonym znaczeniu
d) znak o wielu znaczeniach

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Podgląd • Pierwsza Ławka

Sprawdzian: Środki stylistyczne i odbiór tekstu literackiego – grupa A

45 minut · 14 pkt

KARTA 5/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 14 pkt

Zadanie 1. Połącz przykład ze środkiem stylistycznym. Wpisz literę. ___ / 4 pkt

1. *O, morze szerokie!*
2. *chlup!*
3. *szary, deszczowy dzień*
4. *chmury płakały*

a) uosobienie
b) epitety
c) onomatopeja
d) apostrofa

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Zadanie 2. W którym przykładzie jest porównanie? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. *gwiaździste niebo*
B. *gwiazdy szepczą*
C. *oczy jak gwiazdy*
D. *gwiazda zgasła*

Zadanie 3. Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe. ___ / 3 pkt

1. Strofa to grupa wersów.	**P**	**F**
2. Zgrubieniem jest wyraz *kotek*.	**P**	**F**
3. Ironia polega na mówieniu odwrotnie, niż się myśli.	**P**	**F**

Zadanie 4. Kto jest adresatem w wersie *Moja droga Orszulo*? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. matka poety
B. zmarła córka poety
C. przyjaciel poety
D. czytelnik

Zadanie 5. Wyjaśnij funkcję pytania retorycznego w zdaniu: *Czy można zapomnieć dom, w którym się dorastało?* ___ / 2 pkt

Zadanie 6. Napisz zdanie z uosobieniem o zimie. ___ / 1 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Egzamin ósmoklasisty 2027 z polskiego – powtórka B: Środki stylistyczne i odbiór tekstu literackiego (karty pracy, testy A i B, zasady oceniania)

Podgląd pokazał 6 z 17 stron. Pełna wersja: 17 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Środki stylistyczne i odbiór tekstu literackiego – najważniejsze wiadomości – 4 zadania, 13 pkt
- Karta 2: Środki stylistyczne i odbiór tekstu literackiego – ćwiczenia podstawowe – 4 zadania, 11 pkt
- Karta 3: Środki stylistyczne i odbiór tekstu literackiego – utrwalenie – 4 zadania, 15 pkt
- Karta 4: Środki stylistyczne i odbiór tekstu literackiego – w praktyce – 4 zadania, 15 pkt
- Karta 5: Sprawdzian: Środki stylistyczne i odbiór tekstu literackiego – grupa A – 7 zadań, 14 pkt
- Karta 6: Sprawdzian: Środki stylistyczne i odbiór tekstu literackiego – grupa B – 7 zadań, 14 pkt Zadania mają formę jak na egzaminie: zamknięte (wybór, prawda/fałsz, dobieranie) i

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/egzamin-osmoklasisty-2027-jezyk-polski-powtorka-b-srodki-stylistyczne-i-odbior-tekstu